

El sector terciari

UNITAT 9

MATERIAL EXTRET DE BUXAMED, RECURSOS I MATERIALS
DIDÀCTICS DE CIÈNCIES SOCIALS PER A ESTUDIANTS DE
SECUNDARIA DE JULIÀ BUXADERA I VILÀ

Unitat 9

El sector terciari

- ▶ [0. Introducció](#)
- ▶ [1. Les activitats terciàries](#)
- ▶ [2. El sector terciari al món d'avui](#)
- ▶ [3. Un servei social bàsic: la sanitat](#)
- ▶ [4. L'activitat comercial](#)
- ▶ [5. El comerç internacional actual](#)
- ▶ [6. Fluxos i blocs comercials](#)
- ▶ [7. Els transports](#)
- ▶ [8. Els sistemes de transport](#)
- ▶ [9. El turisme](#)

INTRODUCCIÓ

Les activitats del sector terciari

- El **sector terciari** o sector de serveis inclou l'educació, la cultura, la sanitat, el comerç, el transport, la banca, etc. Serveix per millorar la qualitat de vida de les persones.
- El sector terciari ha estat el darrer sector a desenvolupar-se, però a la vegada, és el que actualment ha adquirit més importància, sobretot als països rics.
- El **comerç** és l'activitat per mitjà de la qual els recursos que s'obtenen de la natura, els objectes fabricats i els serveis es posen a disposició dels consumidors.
- El comerç es desenvolupa a escala planetària i és un dels principals factors del desenvolupament econòmic mundial.
- La circulació de persones, de productes i de serveis necessita **xarxes i mitjans de transport** ràpids i segurs.
- Les **comunicacions** necessiten tecnologies avançades per tal que la informació es transmeti al mateix moment de produir-se.

1. LES ACTIVITATS TERCIÀRIES

QUÈ ÉS EL SECTOR TERCIARI?

- El **sector terciari** inclou les activitats que no produeixen béns materials, sinó que **donen serveis** a la població.
- Als **països desenvolupats** el sector terciari ha crescut fins a esdevenir-ne el més important, tant pel nombre de treballadors que ocupa com per la riquesa que genera.

LA DIVERSITAT DEL SECTOR DE SERVEIS

- El sector terciari es caracteritza per la **gran diversitat d'activitats** que comprèn: sanitat, educació, turisme, comerç, transports, oci, etc.
- La màxima expansió del sector terciari s'ha assolit amb la **societat de la informació**, que comporta el desenvolupament tècnic i científic, la mundialització de l'economia, etc. Es parla de **revolució del terciari**.

ELS SERVEIS I ELS CANVIS SOCIALS RECENTS

- Els **canvis socials recents** han provocat una **demanda més gran de serveis**: augment de l'esperança de vida, incorporació de la dona al món laboral, reducció de la jornada laboral, vacances pagades, etc.
  - L'augment de l'esperança de vida fa imprescindibles una sèrie de serveis relacionats amb l'atenció a les persones grans o dependents.
  - La incorporació de la dona al món laboral fa urgent la creació d'escoles infantils i de serveis que faciliten la feina domèstica.
  - La reducció de la jornada laboral i les vacances pagades expliquen l'oferta d'activitats d'oci i la importància del sector turístic.

Les activitats terciàries

2. EL SECTOR TERCIARI AL MÓN D'AVUI

CARACTERÍSTIQUES

●Actualment les activitats del sector terciari es **caracteritzen** per:

- Ser **heterogènies**: per la gran **varietat de serveis** que existeixen, i per la diversitat en la **qualificació dels treballadors** i en les **dimensions de les empreses**.
- Ser activitats **intangibles i immaterials**.
- Ser activitats **impossibles d'emmagatzemar**.
- Estar situades **a prop del consumidor**.
- Tenir un **nivell baix de mecanització**.
- Ser activitats en **expansió** arreu del món.
- Estar **repartides de manera desigual** al món.

CLASSIFICACIÓ

●Hi ha diverses maneres de classificar les activitats terciàries. Una d'aquestes maneres les organitza en **quatre grups**:

- Els **serveis socials** agrupen les activitats vinculades a l'administració, l'educació, la sanitat, etc.
- Els **serveis de distribució** agrupen les activitats relacionades amb la circulació de persones, de béns i d'informació (transport, comerç...).
- Els **serveis a les empreses** faciliten el seu funcionament i manteniment (finances, neteja...).
- Els **serveis al consumidor** estan relacionats amb el comerç al detall, l'hostaleria, el turisme, el lleure, les reparacions i instal·lacions, etc.

Les activitats terciàries

3. UN SERVEI SOCIAL BÀSIC: LA SANITAT

LA MILLORA DE L'ESPERANÇA DE VIDA

●Al llarg del segle XX la població mundial va augmentar considerablement perquè a molts països va baixar la mortalitat infantil i va augmentar l'esperança de vida. Aquests progressos es donaren per:

- Una **millor alimentació** gràcies als progressos en l'agricultura.
- Les **milliores en la higiene**.
- El **descobriments de remeis eficaços**, com vacunes i antibiòtics, per combatre epidèmies i malalties.

LA SANITAT COM A SERVEI

●La **sanitat és un servei social bàsic**. Totes les persones tenen dret a rebre assistència mèdica. Però aquest dret, generalment, només el poden exercir els habitants dels països desenvolupats.

●A molts països el **dret a la salut el garanteix l'Estat**. Una part dels impostos es destina a organitzar el servei de sanitat.

SALUT I RIQUESA

●El nivell econòmic d'un país determina, en gran manera, el nombre i la qualitat dels seus serveis sanitaris.

- Els **països pobres** manquen sovint dels serveis sanitaris bàsics i pateixen els estralls de malalties transmissibles i infeccioses.

- Els **països rics** disposen, cada dia més, de mitjans científics i tecnològics avançats per combatre determinades malalties. Tanmateix, en aquests països augmenten les **malalties de l'estil de vida**, derivades de formes de vida poc saludables.

La sanitat

4. L'ACTIVITAT COMERCIAL

QUÈ ÉS EL COMERÇ?

- El **comerç** consisteix en la compravenda de **mercaderies** per satisfer les necessitats de la població.
- Inicialment, l'activitat comercial es feia mitjançant el **bescanvi**, és a dir, l'intercanvi d'uns productes per uns altres.
- Posteriorment, amb l'aparició de la **moneda**, es va poder donar un valor més exacte a les mercaderies i s'amplià l'àmbit de les activitats comercials.

COMERÇ INTERIOR I COMERÇ EXTERIOR

- El **comerç interior** es desenvolupa dins d'un país, i pot ser de dos tipus:
  - **Comerç a l'engròs**: els majoristes compren grans quantitats de productes i els venen a unes altres empreses o comerciants.
  - **Comerç a la menuda o al detall**: es ven directament al públic i en poca quantitat.
- El **comerç exterior** és el que es fa entre diferents estats. Inclou tant les vendes de productes nacionals a uns altres països (**exportacions**) com les compres de productes de l'exterior (**importacions**).

LA BALANÇA COMERCIAL

- La **balança comercial** és la diferència entre les exportacions i les importacions d'un país.

Es refereix als béns materials, i pot ser positiva o negativa:

- Si el valor de les compres de béns a l'exterior és inferior al valor de les vendes que es fan a uns altres països, es diu que la balança comercial és **positiva**.
- Si les importacions superen les exportacions, la balança comercial és **negativa**.

LA BALANÇA DE PAGAMENTS

- La **balança de pagaments** reflecteix el conjunt d'intercanvis econòmics d'un país.

Inclou béns materials, serveis i béns financers, i pot ser excedentària o deficitària:

- Quan en la balança de pagaments els ingressos superen les despeses es diu que és **excedentària**.
- Quan en la balança de pagaments els ingressos són més petits que les despeses es diu que és **deficitària**.

El comerç interior

El comerç exterior

5. EL COMERÇ INTERNACIONAL ACTUAL

LES CARACTERÍSTIQUES DEL COMERÇ ACTUAL

- El comerç mou **quantitats enormes de productes** molt diferents i utilitza **mitjans de transport** de gran capacitat i eficàcia a preus raonables.
- El comerç ha creat una **xarxa de relacions comercials d'àmbit mundial** que té aquestes **característiques**:
  - Ocupa **moltes persones**.
  - Es concentra en un **nombre reduït d'empreses**.
  - S'ha **expandit** les darreres dècades del segle XX.

INTERCANVIS COMERCIALS INTERNACIONALS

- Des de la segona meitat del segle XX, el comerç internacional ha experimentat un **desenvolupament espectacular**: inclou espais molt amplis i augmenta constantment el seu valor econòmic.
- Els **intercanvis comercials** de volum i valor més grans es produeixen entre la Unió Europea, el Japó, la Xina, l'Àsia oriental i els Estats Units. Es comercialitza sobretot amb productes manufacturats.
El comerç entre els països membres de la Unió Europea també té una gran importància.
- Els altres països tenen un pes menor en l'activitat comercial mundial. Exporten matèries primeres, productes agraris i manufactures.

El comerç internacional actual

6. FLUXOS I BLOCS COMERCIALS

ELS FLUXOS COMERCIALS

- Els **fluxos comercials** són els moviments produïts entre venedors i compradors en els intercanvis comercials. Aquests fluxos poden ser:
  - **Fluxos de matèries primeres:** representen el 40% dels intercanvis mundials, perquè els països productors les venen a l'exterior. Hi destaca el petroli.
  - **Fluxos de productes manufacturats:** el 80% van dels països desenvolupats cap als altres, tot i que hi destaquen potències emergents com la Xina, l'Índia i el Brasil.
  - **Fluxos de capitals:** mouen grans quantitats de diners per tot el món: préstecs bancaris, inversions, compra i venda d'empreses o d'accions en borsa... Els fluxos més grans es produeixen entre els EUA, la Unió Europea i el Japó.

ELS FLUXOS D'INFORMACIÓ

- Els **fluxos d'informació** s'han generalitzat amb l'aparició de les tecnologies de la informació i la comunicació (**TIC**), que permeten difondre de manera immediata la informació.
- Però, alhora, l'expansió de les noves tecnologies és molt desigual, de manera que la seva implantació depèn del grau de desenvolupament de cada país.

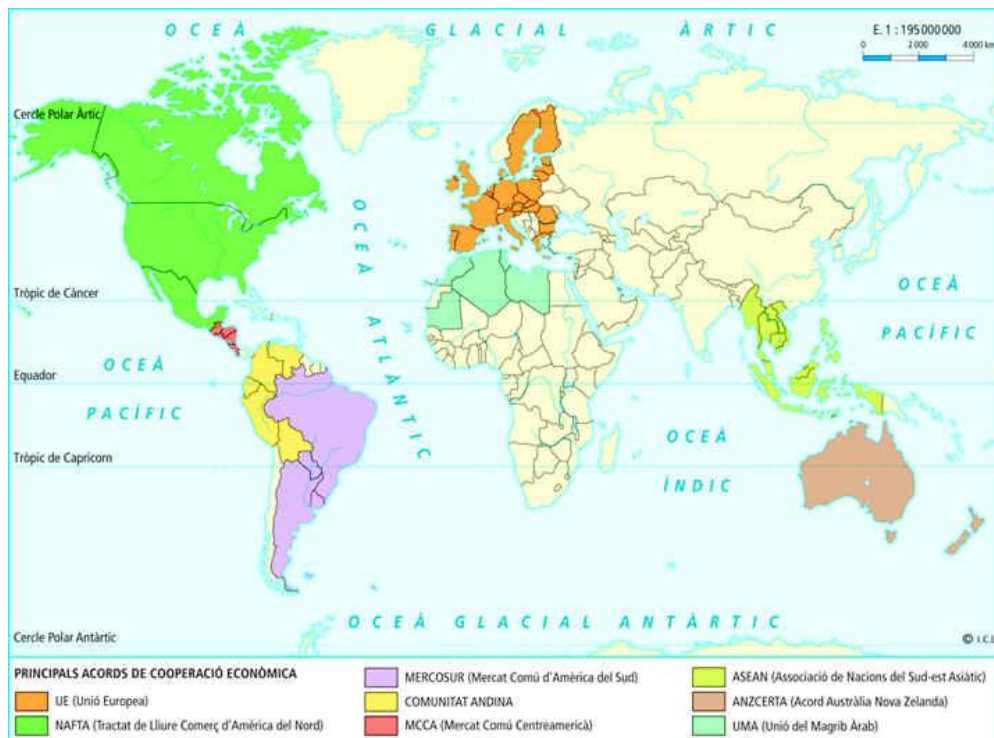

ELS BLOCS COMERCIALS

● La mundialització dels intercanvis ha obligat molts països a agrupar-se en **blocs comercials** per eliminar rivalitats i regular els fluxos. Tenen en comú:

- **Proximitat espacial.**
- **Unió duanera.**
- **Redistribució industrial.**
- **Front comú.**
- **Complementarietat i unió d'esforços.**

Principals blocs comercials

7. ELS TRANSPORTS

EL TRANSPORT

- El **transport** és l'activitat per mitjà de la qual una persona o mercaderia és traslladada d'un lloc a un altre.
- El transport aeri, el terrestre i el marítim són els **sistemes de transport** que permeten els desplaçaments.
- Les carreteres, les vies fèrries, els ports i els aeroports són les **infraestructures** necessàries per a la circulació dels **mitjans de transport** (camions, trens, vaixells i avions).
- L'increment dels intercanvis mundials de mercaderies fa necessari el millorament dels transports.

LES FUNCIONS DEL TRANSPORT ACTUAL

- El transport satisfà moltes de les necessitats econòmiques d'un país. El transport:
  - Permet els **desplaçaments quotidians** de la població.
  - Possibilita els **desplaçaments a llocs molt llunyans** (turisme,

migracions...).

- Fa possible la **distribució de béns i serveis**.

LA REVOLUCIÓ DELS TRANSPORTS

● La revolució als mitjans de transport en els darrers cinquanta anys ha tingut com a objectiu transportar quantitats més grans de persones i de càrrega, de forma més ràpida, segura i econòmica. Els canvis més significatius de la **revolució dels transports** són:

- L'**augment del tonatge i de la velocitat** dels vehicles.
- La **intermodalitat** en el transport de mercaderies.
- La **millora de les infraestructures viàries**.
- L'**augment de la seguretat**.
- La **reducció del preu dels desplaçaments**.
- Els **avenços en les telecomunicacions**.

LES XARXES DE TRANSPORT

● L'organització i l'explotació d'un territori necessita bones **xarxes de transport**, un conjunt d'infraestructures per on puguin circular els vehicles.

● Les xarxes de transport estan formades per **eixos o línies** que uneixen dos punts o més connectats entre si i els disposen en forma de **mallà o xarxa**. Els llocs centrals d'aquestes xarxes són els **nusos de transport**.

● Les xarxes s'estructuren de manera **desigual** al món: als països desenvolupats les xarxes solen ser denses, mentre que als països pobres acostumen a ser poc denses i mal estructurades.

- A les àrees econòmicament més importants la xarxa de transports és molt densa. Hi ha un bon funcionament dels desplaçaments.
- Els països poc relacionats amb els centres mundials de poder tenen xarxes de transport escasses i poc denses.

El transport per carretera

El transport per ferrocarril

El transport aeri

El transport marítim

8. ELS SISTEMES DE TRANSPORT

EL TRANSPORT TERRESTRE

- El **sistema de transport terrestre** ha creat una xarxa d'infraestructures densa.
- El **transport per carretera**. La **carretera** és la infraestructura més utilitzada per transportar persones i mercaderies. Forma una xarxa molt estructurada i densa.
- El **transport per ferrocarril**. És òptim per recórrer distàncies mitjanes i llargues, tant per a passatgers com per a mercaderies. És ràpid, segur i econòmic, malgrat que el traçat ferroviari és rígid.
- Actualment, en el transport per ferrocarril s'han desenvolupat **millores tècniques** que permeten una major capacitat de passatgers i de càrrega, i més velocitat:
  - Els **trens d'alta velocitat (TAV)**.
  - Els **trens ràpids (TR)**.

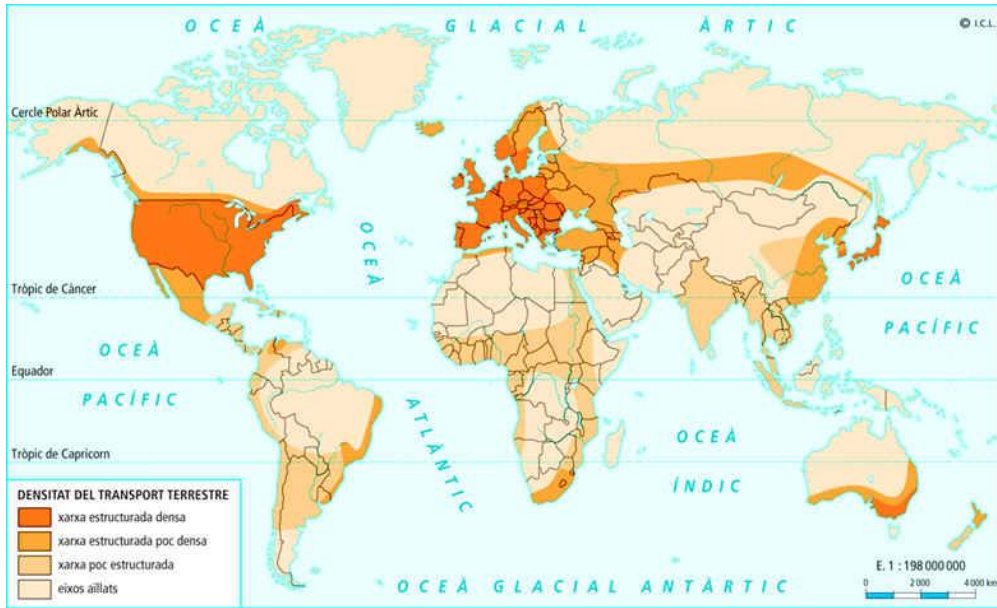
EL TRANSPORT AERI

- El **transport aeri** és el més adequat per al desplaçament de persones **a grans distàncies** i per al transport de **mercaderies lleugeres, peribles o de gran valor**, gràcies a la seva rapidesa i seguretat.
- Té, però, l'inconvenient que és **car**, perquè els avions consumeixen molt carburant i necessiten un manteniment rigorós.
- Els **aeroports** exigeixen grans espais perquè el transport aeri sigui eficaç.
- L'aparició de les **companyies de baix cost (low cost)** ha revolucionat i popularitzat el transport aeri.

EL TRANSPORT MARÍTIM

- El **transport marítim** és indicat per als recorreguts de **llarga distància** i a **preu baix** de **mercaderies pesants, voluminoses o perilloses**. Es complementa, de vegades, amb el **transport fluvial**.
- El transport marítim té alguns **inconvenients**:
  - És molt lent i s'utilitza poc per transportar viatgers.
  - La càrrega dels vaixells pot ser perillosa. Els accidents marítims són un risc per a l'ecosistema marí.

El transport terrestre

El transport aeri

El transport marítim

9. EL TURISME

CAUSES DEL DESENVOLUPAMENT DEL TURISME

- Una de les activitats del sector terciari que ha experimentat un creixement més gran als països rics és el **turisme**.
- Les causes del desenvolupament del turisme són:
  - L'augment de temps lliure, a causa de la generalització de la setmana laboral de cinc dies, que dona lloc a un llarg cap de setmana, i a un període anual de vacances pagades.
  - La societat del benestar, que cobreix les necessitats bàsiques i assegura pensions d'invalidesa i de vellesa, ha alliberat els treballadors de l'estalvi de previsió. Això els permet gastar el seu salari en béns de consum.
  - La generalització de l'ús de l'automòbil i la millora de la xarxa viària, i l'augment dels viatges amb avió.

ELS DESPLAÇAMENTS TURÍSTICS

- Els fluxos del turisme es donen, sobretot, als països desenvolupats. Es dirigeixen des de les àrees urbanes fins als nuclis receptors.
- Els centres emissors de turisme solen ser les grans ciutats o àrees urbanes, d'on surten moltes persones els caps de setmana i, sobretot, durant l'estiu.
- Els fluxos turístics es dirigeixen cap a nuclis receptors que, segons la distància, són:
  - Nuclis turístics propers, situats en un radi de fins a 200 km de distància dels centres emissors.
  - Nuclis turístics intermedis, situats en un radi des de 200 fins a 2000 km dels centres emissors.
  - Nuclis turístics llunyans, situats a partir de 2000 km dels centres emissors.

LA IMPORTÀNCIA ECONÒMICA DEL TURISME

- El turisme genera la **creació i l'expansió d'empreses i serveis**: companyies aèries, agències de viatges, cadenes hoteleres, empreses d'animació, etc.
- Aquestes empreses, al seu torn, proporcionen llocs de treball nombrosos i diversificats: cambrers, guies turístics, comerciants, etc.
- Els turistes acostumen a gastar els seus diners als llocs de destinació: desplaçaments, allotjament, activitats de lleure i diversió..., deixant beneficis al país.
- Als països pobres, el sector turístic sol estar en mans de grans **operadors turístics** i empreses de transports internacionals, amb seu als països desenvolupats.

ELS EFECTES DEL TURISME

- **Factors positius del turisme.** El turisme representa per a un país ingressos elevats, crea molts llocs de treball, dinamitza altres sectors econòmics, permet el contacte amb unes altres cultures i facilita l'aprenentatge d'altres llengües.
- **Factors negatius del turisme.** El turisme també contribueix a l'augment dels preus, incrementa l'especulació del sòl, enriqueix grans empreses i molts dels llocs de treball que crea són de poca qualificació i estan mal remunerats.
- El turisme també provoca grans impactes ambientals: alteració de la costa en construir ports, contaminació de les aigües...